

Innstilling fra redaksjonskomiteen til uttalelser fra Landsmøtet 2023.

Redaksjonskomiteen leverer med dette sin innstilling til fire resolusjoner for behandling under landsmøtet 2023.

Vi leverer fire tekster med følgende titler (og alle er kortere enn en side):

- 1) Stopp ulovlige vindkraftanlegg og iverksett uavhengig gransking
- 2) Stans all konsesjonsbehandling av vind-industri
- 3) Bruke mindre - forvalte bedre
- 4) Ikke "bare" en gårdsturbin

Komiteen har vurdert, bearbeidet og slått sammen hovedpoengene fra forslagene til uttalelser som ble levert inn, slik det står i komiteens mandat.

Vi mottok åtte tekster innen fristen, og hadde i oppdrag å foreslå fire. Tre tekster kom fra årsmøter i regionlag og er dermed demokratisk behandlet. Fem tekster var fra faglige utvalg i Motvind Norge, og er dermed tekster som ikke har vært formelt behandlet i organisasjonen.

Komiteen har arbeidet med stor respekt for alt som er innlevert. Ingen av de fire tekstene vi nå leverer er direkte, ubearbeidede tekster fra det som ble sendt oss. Noen var for lange og noen overlappet. Vi har jobbet mye med å dra ut essensen fra flere og sette sammen til nye, korte uttalelser som har et mest mulig folkelig språk. Vi har vært opptatt av at tekstene skal være forståelige uten for mye teknisk kompetanse. Vi har også lagt vekt på Motvind Norge sitt ståsted slik det er uttrykt i vedtektene. Redaksjonskomiteen har videre hatt som utgangspunkt at Motvind Norge sitt dokument Energi og Natur står seg også i 2023. Vi har derfor prøvd å unngå formuleringer som kan tolkes som aksept for myndighetenes eller Energikommisjonens forbruksprognoser, slik at uttalelsene ikke på noen måter skal legitimere mer utbygging av «fornybar» energi. Til sist har vi også hatt som bakgrunn hva som står på dagsorden for tiden, hva vi vet kommer. Det er lokalvalg til høsten. Sett sammen med Fosen-dommen og kommende rettsak i Øyfjellet, pågående lovrevisjoner, voldsomme planer for ny land-vind og åpning for havvind samt ekstreme energiprognoser, har komiteen jobbet for at tekstene skal treffe samfunnsdebatten og presisere hva Motvind Norge står for. Dette er også i tråd med mandatet til redaksjonskomiteen.

Redaksjonskomiteens oppdrag ble endret av AU underveis, gjennom at frist for innsending av uttalelser ble forlenget med en uke. Komiteedømmene stilte altså opp for jobbing i påskeuken, og må få en ekstra takk for det. Videre ble det endret hvem som kunne levere tekster, slik at fagutvalgene kunne levere, i tillegg til regionlagene. At fagutvalgenes tekster ikke var demokratisk behandlet kunne vært en problemstilling for landsmøtet. Men komiteen har forsøkt å styre rundt dette gjennom at ingen av de tekstene framlegges her uten endringer. I stedet er gode poenger fra fagutvalgene sydd sammen med tekster fra regionlagene. Videre er de temaene som ligger i uttalelsene i stor grad allerede godt kjente tema for Motvind Norge, og ikke helt nye problemstillinger. Dermed mener redaksjonskomiteen at de tekstene vi leverer er forankret i organisasjonen.

De tre første tekstene er utformet med en logisk sammenheng der de spiller på hverandre, og der komiteens intensjon er å forsterke landsmøtes budskap til samfunnet rundt oss. Gjennom den siste teksten om gårdsturbiner og «nærvind» har komiteen vektlagt å være litt på forhånd, altså bruke føre-var-prinsippet, for et tema som vi enda ikke har sett den fulle rekkevidden av.

Følgende personer ble av styret oppnevnt til redaksjonskomite:

- Kari Merete Andersen, leder Trøndelag/ kommunikasjon (leder redaksjonskomité)
- Helge Nicolaisen – Nord/Folkehelse
- Eivind Mauland – SørVest/Bråstopp
- Tove Rasmussen – leder SørVest/Fagpolitisk utvalg
- Raine Olaf Ørsnes – Trøndelag/Folkehelseutvalget
- Anita Haukås Oppedal – Motvind Vest

Komiteen takker for oppdraget og håper landsmøtet har nytte av disse forslagene til uttalelser.

På de neste sidene ligger forslagene til uttalelse i rekkefølge

- 1) Stopp ulovlige vindkraftanlegg og iverksett uavhengig gransking
- 2) Stans all konsesjonsbehandling av vind-industri
- 3) Bruke mindre - forvalte bedre
- 4) Ikke "bare" en gårdsturbin

1. Stopp ulovlige vindkraftanlegg og iverksett uavhengig gransking

Vindkraftutbygging har ført til en lang rekke alvorlige lovbrudd og rettsikkerhetsbrudd. Situasjonen er uakseptabel og må rettes opp snarest.

Fosen Vind DA og Roan Vind DA er dømt av Høyesterett for menneskerettighetsbrudd. Landsmøtet krever umiddelbar stans av de to vindindustrianleggene. Vi ber om etterforskning og påtale av straffbare forhold.

Motvind Norge støtter Sør-Fosen sijte og Nord Fosen siida i kampen mot regjeringens handlingslammelse. For at menneskerettighetsbruddene skal opphøre finnes det ingen vei utenom å fjerne turbinene og restaurere reindriftsområdene. Øyfjellet vindkraftanlegg er en parallell til Fosen-saken og reindriftens rettigheter her må sikres snarest.

Fosen-saken er toppen av et enormt isfjell av lovbrudd i vindkraftsakene. Landsmøtet krever uavhengig gransking.

Myndighetene kan ikke fortsette å belaste befolkningen med rettsikkerhetsbrudd. Det er praktisert ulovlige unntak fra plan- og bygningsloven under sterkt politisk og økonomisk press. Energimyndigheten har i sin forvaltningspraksis gått langt ut over sitt myndighetsområde. Dette har ført til at store deler av vind-industrien er bygget ut uten at viktige rettsikkerhetsavklaringer er tatt. Det er skapt uklarhet om hvem som bærer ansvaret for å sikre innbyggernes rettigheter i vindkraftsaker. Resultatet er utallige lovbrudd som ikke følges opp.

Tax Justice Network avdekker gjennom rapporten Vindkraftens skyggesider (2021) sterke økonomiske drivere bak vind-industrien. Utbyggere og investorer tjener store penger gjennom lovbrudd mens belastningen og ulempene påføres befolkningen. Tilliten til vår forvaltning forvitrer, noe som er svært alvorlig i et demokratisk samfunn.

Uavhengig gransking, oppfølging av lovbrudd og ny gjennomgang og revisjon av vårt lovverk er nødvendig for å gjenopprette tillit. Vi krever handling nå.

2. Stans all konsesjonsbehandling av vind-industri

Så lenge lovbrudd ikke er brakt i orden og læring implementert i konsesjonssystemet – kan ikke myndighetene behandle nye konsesjonssaker og gjøre feil på nytt. Norge har dessuten sluttet seg til globale avtaler som skal beskytte natur og miljø på land og til havs og må ivareta dette i konsesjonsbehandlingen.

Motvind Norge mener:

- Elektrisk energi må tilbakeføres og forvaltes som nasjonal infrastruktur hvor energipris og nasjonal forsyningssikkerhet prioriteres.
- Kommunal «vetorett» i tidlig fase for vindkraft på land er ikke naturvern, men skyver ansvaret for irreversible naturinngrep over på kommunene. Grunnrente og naturressursskatt subsidierer nedbygging av natur i strid med Montreal-avtalen.
- Potensialet for energieffektivisering må tas ut før nye utbygginger overhodet kan vurderes.
- Naturens opptak av CO2 må tas med i klimaregnskapet som i resten av Europa. Norge kan ikke operere med særregler som forsterker trusselen mot vår natur.
- Endringer i Plan- og bygningsloven er på høring. Arealavklaringer kan ikke skje på uavklart lovgrunnlag.
- Havvindkonsesjoner må stanses – fordi man gjentar feil fra vindkraftutbyggingen på land. Subsidier får aktører til å konkurrere om utbyggingskonsesjoner før konsekvenser for natur, miljø og samfunn er utredet og vurdert. Høye produksjonskostnader (inklusive systemkostnader) og subsidier sammen med uavklarte konsekvenser, gjør havvind uaktuelt.
- Det er ikke utarbeidet retningslinjer for gårdsturbiner og «nærvind» – saksbehandling av disse må derfor stanses.
- Konsesjonsbehandling må forutsette tilfredsstillende livsløpsanalyser for natur, miljø og klima.

Regjeringens utredning "Mer av alt – raskere" framstår som uansvarlig og på alvorlig kollisjonskurs med andre mål og forpliktelser. Ifølge Montreal-avtalen skal vi stoppe nedbygging av natur nå og restaurere 30% av det som er ødelagt – innen 2030. Vi har også forpliktet oss til å verne 30% av havet. Da kan ikke norske myndigheter industrialisere store naturområder uten kunnskap om hvilke konsekvenser dette kan få.

Motvind Norge ber om stans i konsesjonsbehandling av vindkraft. Norge trenger en helt ny energipolitikk

3. Bruke mindre – forvalte bedre.

Regjeringens utredning «Mer av alt – raskere» framstår som en sektorutredning for energiområdet, der målet kun er mer kraft, hovedsakelig utbygging av ny kraft.

Utredningens anbefalinger er på alvorlig kollisjonskurs med andre mål og forpliktelser i klima- og naturpolitikken. «Mer av alt» høres mest ut som et barns lek med godteposen og vises en total ansvarsløshet fra myndighetene.

Bærekraft forutsetter sektorovergripende og langsiktige utredninger og prioriteringer mellom økologiske-, sosiale- og økonomiske bærekraftsmål. Vi trenger en helt ny energipolitikk i Norge.

Elektrisk energi må fortsatt forvaltes som et nasjonalt fellesgode hvor forsyningssikkerhet, lave stømpriser og minimale natur- og miljøkonsekvenser, er sektorovergripende mål. Fornybar strømprduksjon skal eies og kontrolleres av fellesskapet gjennom lovværn.

Motvind Norge mener:

- Vurderinger av Norges framtidige energibehov må offentliggjøres. Forespørslene til Statnett, evt. anonymisert, må legges frem.
- Det må utarbeides strenge kriterier for hvordan vi skal bruke elektrisk energi. Elektrifisering av oljeplattformer, kryptofabrikker og gigantiske datasenter er ikke fornuftig bruk av ressursene våre.
- Lave stømpriser har i generasjoner vært et av Norges største konkurransefortrinn. Dagens energipolitikk har ført til en «strømpriskrise» som rammer mange husholdninger og bedrifter på en katastrofal måte. Flere og flere må stå i matkø og er avhengige av sosialhjelp og hjelpeorganisasjoner for å overleve. De høye stømprisene er inflasjonsdrivende og skaper en ond sirkel for vanlige folk og bedrifter. Vi må ha en helt ny energipolitikk i Norge.
- Økt andel ustabil energiproduksjon i markedene vi er tilknyttet utfordrer allerede robustheten i energisystemet. Det bør derfor ikke bygges ny vindkraft verken til lands eller til havs i Norge.
- Kostnader i form av naturtap, miljøpåvirkning og sosioøkonomiske konsekvenser må synliggjøres og legges inn i regnestykket.
- Mer ambisiøse mål og virkningsfulle støttetiltak må utarbeides for å redusere elektrisitetsbruk - og spare effekt - i bygg, privat og næring (potensialet er en femtedel av vårt kraftforbruk).
- Det er ikke behov for å bygge ut mer fornybar kraft verken på kort eller lengre sikt. Det viser Motvind Norge tydelig gjennom sin energimelding- Energi på Naturens premisser. Det er likevel viktig at det settes i gang forskning og utvikling av energiformer som ikke krever nye naturinngrep. Dette bør prioriteres slik at ingen naturødeleggende vindkraftanlegg skal være en del av vår energiforsyning i fremtiden.
- Motvind Norge støtter Energikommisjonens forslag angående handlingsplan for energiøkonomisering og endring av Enovas formål og støtteordninger, støtter forslaget om å endre energilovens formål til også å gjelde forsyningssikkerhet, er enige angående behovet for å effektivisere elektrisitetsomsetningen mht. antall selskap som omsetter strøm – og støtter forslaget om å etablere en sertifiseringsordning for miljøundersøkelser.

4. Ikke "bare" en gårdsturbin

Med vedvarende høye strømpriser og en regjering som ikke vil eller kan gjøre noe med årsakene til priskrisen, ser bønder og andre etter måter å bedre økonomien på. Produksjon og salg av egen strøm er blitt mer aktuelt. Men det finnes ikke retningslinjer for enkeltstående og "små" vindturbiner, altså for anlegg som er under konsesjonsgrensen.

Norsk natur er sårbar. Utbygging av «gårdsturbiner» i kulturlandskap vil være nok et inngripende tiltak i mange områder med for eksempel truede fugler. Det mangler både nasjonale og kommunale retningslinjer. Det er ikke en felles oppfatning av størrelse og effekt. Areal- og samfunnsplaner har ikke et tilstrekkelig konsekvensutredningsgrunnlag, verken for enkelttiltak eller sum av tiltak.

Motvind Norge ber om en stans i alle tillatelser til gårdsturbiner og «nærvind» på følgende grunnlag:

Det mangler nasjonale og kommunale retningslinjer. Konsekvenser av enkelttiltak og sum av tiltak må utredes med hensyn til naturmangfold, støyproblematikk, landskap, forurensningsfare og fjerning.

Motvind Norge støtter løsninger som ikke innebærer naturinngrep og nabokonflikter.